

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

Alles moet Hem eren, maar niet onder dwang

Brink, G. van den

Citation

Brink, G. van den. (2005). Alles moet Hem eren, maar niet onder dwang. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/8682>

Version: Not Applicable (or Unknown)
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/8682>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Alles moet Hem eren, maar niet onder dwang

Daadwerkelijk liefde bewijzen aan moslims betekent ook hen tolereren

Op de stelling van dr. G. van den Brink om als christenen in Nederland samen met moslims op te trekken in de strijd tegen de wereldwijde kwam een reeks reacties binnen op de redactie. In deze krant verschenen een selectie van ir. B. J. van der Vlies, dr. S. Meijers, drs. A. van Kralingen en C. P. Polderman. Vandaag reageert dr. G. van den Brink zelf. De meeste reacties gingen volgens hem niet in op de kern van zijn boodschap.

Enige tijd geleden vroeg de voorzitter van het Platform voor Waarden en Normen, P. Schalk, mij om enkele prikkelende stellingen over hoe christenen zich moeten opstellen nu de verhoudingen tussen diverse bevolkingsgroepen in onze samenleving zich veranderen. Prikkelende stellingen, meende hij, zouden het debat bevorderen. Die opzet is geloof ik niet helemaal mislukt. Het is in elk geval een goede zaak dat zoveel zich reudent in dat debat gemengd hebben. Mijn stellingname riep intussen nogal wat kritische reacties op. Die circled rondom twee thema's: onze houding ten opzichte van de islam (S. Meijers, A. van Kralingen en anderen), en de kwestie van de theocratie (B. J. van der Vlies, C. P. Polderman en anderen). Beide hangen met elkaar samen, maar voor de helderheid die problematiek is ingewikkeld genoeg) wil ik ze afzonderlijk aan de orde stellen, in een poging mijn visie nader toe te lichten en te verantwoorden.

Angst

Erst maar even wat ik niet heb beweerd en ook niet bedoeld. Dat betreft elke gedachte aan een soort theologische toenadering tot de islam. Ik ben het niet met de Heersker eens dat christendom en islam „onverenigbaar“ zijn, met ds. Jonkman „dat je niet in alles kunt samenwerken met de islam“, met ds. Van Eckewit dat de verschillen tussen de islam en het christendom (...) ontzettend groot en wezenlijk zijn“, en ook met de rake analyse die drs. Van

samenleven-met-verschil (G. G. de Kruijff). In die zin meen ik dat kerken (en/of het platform) het in het huidige tijdsgevecht 'eenzijdig' op moeten nemen voor moslims. Ook al omdat die zelf nog onvoldoende gezaghebbende vertegenwoordigers hebben die hun gevoelens helder en krachtig voor het voetlicht kunnen brengen (dr. B. Flaisier wees hier onlangs terecht op) – met als gevolg dat die gevoelens gemakkelijk ondergrondsgaan.

Mijn pleidooi betreft dus niet een „meeliftten met moslims“ (Meijers), maar het zoeken naar een uitweg uit de impasse waarin we als samenleving dreigen vast te lopen. Wanneer ik in dit verband spreek over een „gezamenlijk duidelijk maken“ hoe diep gods-

dienst in een mensenleven wortelt, moet men in dat „gezamenlijk“ niet meer lezen dan er staat. Het gaat me niet om het sluiten van een hecht „bondgenootschap met de islam“ (term die in het EO-programma Deze week circuleerde).

Laat ik met een voorbeeld verhelderen waar ik wel op doel. Wie wil voorkomen dat in zijn woonwijk verkeersdrempels aangelegd worden, wil dat bij zijn gemeenteraad vast ook graag gezamenlijk duidelijk maken met gelijkgezinde moslims uit z'n wijk. De weerstand tegen verkeersdrempels is dan de samenbindende factor. Zo heb ik enkele samenbindende factoren tussen moslims en christenen benoemd die in het huidige maatschappelijke debat oplichten.

Waarbij die factoren natuurlijk wel van wat meer structurele aard zijn, én de problematiek waarvoor we staan onvergelijkbaar veel urgentier is.

Theocratie

Waaronder ik het bepaalde groepen orthodoxe christenen nu niet om hardop te zeggen: Moslims hebben het recht om hun visie op homoseksualiteit et cetera uit te dragen? Dat is omdat hun invulling van de theocratische gedachte hun in de weg zit. Zij menen immers dat we moslims niet eens hun moskeeën mogen gunnen, want theocratie houdt in hun opvatting in „dat de overheid haar beleid richt op de leefregels die God Zelf voorschrijft“ (Polderman, en daar behoort de bouw van mos-

keën uiteraard niet toe. Theocratie gaat hier dus niet gepaard met (principiële) tolerantie. Ik meen met A. A. van Ruler dat dat wel het geval dient te zijn. Just omdat wij weten van Gods goedheid, durven we het aan om onkruid en tarwe samen te laten opgroeien tot de oogst. Hoeveel moeite we ook met dat onkruid hebben: Gods tolerantie maakt ons toleranter.

Moet ik nu, als ik dit zeg, meteen de democratie verheerlijken? Ik zie niet in waarom. Uit de Bijbel laat zich niet één staatsvorm afleiden. En op democratische wijze kunnen de meest vreselijke besluiten worden genomen (Polderman). De meerderheid kan het kwade goed verklaren. Toch, een beter alternatief is er niet. We leven, zegt Augustinus, in de civitas terrena, het aardse rijk, waar goed en kwaad altijd door elkaar zullen lopen, en waar we dus slechts voor het minste kwaad kunnen kiezen. Zo is democratie altijd nog de minst slechte staatsvorm, en ze is in Europa ook niet zonder christelijke invloed totstandgekomen.

Dwang

Het opvallende is echter dat vele SGP'ers (hóveel eigenlijk?) in hun invulling van de theocratische gedachte dichter bij de islam staan dan men zou wensen! Weliswaar wijzen zij geweld categorisch af (en er is niemand die daaraan twijfelt), maar hoe zit het precies met dwang in geloofszaken? Over de vraag of we voor Nederland naar een christelijke versie van het huidige Iran moeten streven, bleek men vorige week verdeeld. En, veelzeggend genoeg misschien, geen van mijn gesprekspartners in het RD ging op dit punt in.

Ik begrijp wel dat dwang in de politiek onvermijdelijk is, maar mijns inziens moeten we mensen met een andere levensbeschouwing de ruimte gunnen die we als orthodoxe christenen zelf ook graag krijgen. Dat is conform het woord van Christus: „Gelijk zij wilt, dat u de mensen doen zullen, doet gij hun ook desgelijks“ (Lukas 6:31). Alles moet Hem eren, indertdaad. Maar niet gedwongen. God is immers slechts werkelijk geëerd wanneer dat gebeurt vanuit een vrijwillig (gemaakt) hart. De verdringing van het Evangelie is daarom het enige recept (Van Kralingen). Daarom zou dr. Van der Vlies niet alleen moeten stellen dat moslims en liberalen

GEDACHTTEGOED

Werving

Wie zijn er in onze royale buid een bepaald bedrag geschonken heeft voor een goed doel, zal het de rest van zijn leven weten. Om de zoveel tijd en zeker aan het eind van het jaar krijgt hij van de betreffende stichting het een en ander toegesonden. Soms een simpele brief, soms een nummer van hun blad of een uitgebreide folder. Met de onvermijdelijke acceptptio. Zeker wanneer het overgemaakte bedrag qua omvang maar beperkt was, krijgt men na enige jaren het gevoel dat heel die tijd (die toch bedoeld was voor bijbelspreiding, hulp aan zieke kinderen of armoedigen) opgegaan is aan druk- en verzendkosten en wat daar verder nog bij komt kijken.

Belastingafreik

Uiteraard zou dat een aansparing kunnen zijn om opnieuw wat te geven. Ook al moeten we in het nieuwe jaar wellicht 1 of 2 procent van onze welvaart inleveren, die 98 of 99 procent die overblijft, is nog aardig wat. Meer dan de meeste bewoners van deze aarde ooit te besteden krijgen. Bovendien legt de overheid als u een gift geeft er (al naar gelang je gulheid en inkomenspositie) nog de heilft of driekwart bij. Dat is een mooi systeem, waar allerlei kerkelijke en christelijke activiteiten in hoge mate van profiteren. Niet voor niets is van de grote partijen het CDA de verdediger bij uitstek van deze fiscale afreikpost. Soms hoor je wel eens van mensen die het niet passend vinden om deze afreikmogelijkheid te gebruiken. Je hoeft je goede werken niet te melden bij de overheid, zo vinden ze. Uiteraard is het niet verplicht om van de giftenafreikregeling gebruik te maken, maar als je goed reikt, is er geen enkel bezwaar tegen. Je moet je alleen realiseren dat je van een gift van 400 euro die je bij je belastingaangifte opvoert, zo'n 120 of 160 euro weer terugkrijgt. Wil je echt 400 euro wieschenken, dan moet je een bedrag van 600 of 700 euro overmaken. Pas dan kom je uit waar je wens wilde. Het voordeel is voor de betreffende stichting.

Kritisch

Overigens is er best reden om al die overgemaakte folders en krantjes die je in huis krijgt en ook allerlei advertenties

